

Razvoj hrvatskoga kataložnog nazivlja kroz prijevode ISBD-a s naglaskom na rješenjima iz objedinjenoga izdanja

Barbarić, Ana

Source / Izvornik: **18. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture, 2015, 18, 123 - 147**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:572440>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-03**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Razvoj hrvatskoga katalognog
nazivlja kroz prijevode ISBD-a
s naglaskom na rješenjima
iz objedinjenoga izdanja

The Development of the
Croatian Cataloguing
Terminology through
ISBD Translations
Focusing on Solutions from
a Consolidated Edition

Ana Barbarić

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
abarbari@ffzg.hr

UDK: 025.3: 001.4(497.5)

Vrsta rada: Pregledni rad

Poslano: 3.5.2015.

Primljeno: 13.6.2015.

Sažetak

Prvi ISBD preveden na hrvatski jezik bio je ISBD(M), preciznije, njegovo prvo standardno izdanje objavljeno u engleskom izvorniku, kao i u hrvatskom prijevodu, 1974. godine. Hrvatsko knjižničarsko društvo kao nakladnik puna četiri desetljeća objavljuje prijevode specijaliziranih ISBD-a, a u prosincu 2014. objavljen je i hrvatski prijevod objedinjenog izdanja ISBD-a. Brojeći sva izdanja specijaliziranih ISBD-a, kao i *Smjernica za primjenu ISBD-a na opis sastavnica* te dva izdanja objedinjenog ISBD-a, IFLA je dosad objavila ukupno 26 publikacija. Svaka od tih publikacija ima zaseban odjeljak s definicijama kataložnih izraza. Na hrvatski jezik prevedeno je 15 publikacija. Na prijevodima su radili brojni hrvatski kataložni stručnjaci, kao prevoditelji i/ili stručni urednici prijevoda. Kvantitativni pokazatelji izneseni u radu jasno pokazuju kako je razvoj hrvatskoga kataložnog nazivlja, u velikoj mjeri, izravno vezan uz prijevode ISBD-a. Drugi dio rada posvećen je razvoju hrvatskoga kataložnog nazivlja. Posebna pažnja usmjerena je na rješenja iz novog prijevoda objedinjenog ISBD-a u svrhu odgovora na pitanja koji su izrazi ostali nepromijenjeni, koji su promijenjeni i zašto, a koji su novouvedeni.

Ključne riječi: ISBD, objedinjeno izdanje, hrvatski prijevodi ISBD-a, hrvatsko kataložno nazivlje

Summary

The first ISBD translated into Croatian was the ISBD(M), more precisely its first standard edition, published as the original English text, as well as the Croatian translation, in 1974. During the last four decades the publisher, Croatian Library Association, is publishing translations of specialized ISBDs. In December 2014 Association published the Croatian translation of the consolidated edition of ISBD. Counting all editions of specialized ISBDs, as well as the *Guidelines for the application of the ISBDs to the description of component parts*, and two editions of the consolidated ISBD, IFLA, so far, has published a total of 26 publications. Each of these publications has a separate section with definitions of cataloguing terms. On the Croatian language

15 publications were translated. Numerous Croatian experts in the cataloguing field have worked on the translations, as translators and/or professional advisors of translations. Quantitative indicators presented in the paper clearly show that the development of Croatian cataloguing terminology, to a large extent, is directly related to translations of ISBDs. The second part of the paper is dedicated to the development of the Croatian cataloguing terminology. Special attention is directed to the solution from the new translation of the consolidated ISBD in order to answer questions: which terms have remained unchanged, which were modified, and why, and which are newly introduced.

Key words: ISBD, consolidated edition, Croatian translation of ISBD, Croatian cataloguing terminology

Uvod

Hrvatsko knjižničarsko društvo (u daljnjem tekstu HKD) obilježilo je u 2014. tri značajne obljetnice vezane uz svoju nakladničku djelatnost. Riječ je o puna četiri desetljeća kontinuiranog objavljivanja prijevoda IFLA-inih¹ publikacija. To je razdoblje započelo 1974. objavljivanjem prvog standardnog izdanja ISBD(M)-a. U prosincu 2014. objavljen je hrvatski prijevod objedinjenog izdanja ISBD-a čime je na najbolji mogući način zaokruženo razdoblje u kojem je HKD objavio petnaest prijevoda ISBD-a. Objavljivanju petnaestog prijevoda ISBD-a, također, pridajemo obljetnički značaj te smatramo da ta brojka jasno govori o razvoju hrvatske kataložne prakse unutar međunarodnog normativnog okvira. U skladu sa značajem IFLA-inih nastojanja u promicanju načela Univerzalne bibliografske kontrole sedamdesetih godina prošlog stoljeća te usmjerenosti međunarodne knjižničarske zajednice na područje obrade knjižnične građe, ne čudi da je prva IFLA-ina publikacija u hrvatskom prijevodu bio upravo ISBD(M). Analizirajući sve prijevode IFLA-inih knjiga u izdanju HKD-a prema područjima knjižničarstva, na problematiku obrade knjižnične građe u razdoblju od 1974. do 2014.

1 International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) = Međunarodni savez knjižničarskih društava i ustanova. *Nap. a.*

otpada točno polovica, odnosno 25 od 50 objavljenih knjiga.² Impresivan niz od 50 objavljenih IFLA-inih publikacija u hrvatskom prijevodu predstavlja treću značajnu obljetnicu Hrvatskoga knjižničarskog društva vezanu uz njegovu nakladničku djelatnost u 2014. Na ovom mjestu nećemo ulaziti u cjelovitu analizu te problematike jer je ona već obrađena u ranije citiranom radu. Samo bismo istaknuli kako je činjenica da čak polovica objavljenih naslova pripada području obrade knjižnične građe razumljiva zbog toga što „prijevodi IFLA-inih naslova prvenstveno ovise o nakladničkoj strategiji IFLA-e koja se, u većem dijelu 20. stoljeća, temeljila na objavljivanju normi za ostvarivanje i promicanje Univerzalne bibliografske kontrole“.³ Stoga je razumljiva činjenica da čak polovica objavljenih naslova pripada području obrade knjižnične građe.

Značaj normi iz obitelji ISBD višestruk je u hrvatskoj kataložnoj teoriji i praksi. U predgovoru drugog dijela *Pravilnika i priručnika za izradbu abecednih kataloga* (u daljnjem tekstu *Pravilnik*) Eva Verona, opisujući tijek rada na nacionalnom kataložnom pravilniku, ističe usklađivanje propisa s izdanjem ISBD(M)-a iz 1978.⁴ Kao nastavak takva usmjerenja kojim se nacionalni propisi izrađuju na temelju IFLA-inih normi, ističemo da će se pravila za opis građe i u novom nacionalnom pravilniku za katalogizaciju, projekt čija je izrada u tijeku,⁵ temeljiti na objedinjenom izdanju ISBD-a. Dok novi pravilnik ne bude zgotovljen, hrvatski katalogizatori trebali bi, zbog činjenice da Veronin *Pravilnik* kao važeći nacionalni kataložni pravilnik donosi odredbe za kataložni opis samo tiskanih omeđenih publikacija, slijediti pri kataložnom i bibliografskom opisu svih preostalih vrsta knjižnične građe odredbe objedinjenog izdanja ISBD-a.⁶ Time bi se u 2015. trebalo u hrvat-

2 Cjelovita analiza prijevoda IFLA-inih publikacija i dokumenata iznesena je u radu napisanom na temelju istoimenog izlaganja s 39. skupštine Hrvatskoga knjižničarskog društva održane u Splitu, u listopadu 2014.: Barbarić, Ana. Prijevodi IFLA-inih dokumenta u izdanju Hrvatskoga knjižničarskog društva : analiza, stanje, perspektiva. // *Libellarium* 7, 2(2014), 197-230. Dostupno i na: <http://ozk.unizd.hr/libellarium/index.php/libellarium/article/view/209>

3 Isto, str. 207.

4 Verona, Eva. Predgovor / Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Dio 2: Kataložni opis. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1983. Str. 8.

5 Nacionalni kataložni pravilnik [citirano: 2015-04-02]. Dostupno na: <http://npk.nsk.hr/>

6 ISBD : Međunarodni standardni bibliografski opis / preporučila Skupina za pregled ISBD-a ; odbor Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju ; [s engleskog prevela i predgovor napisala Ana Barbarić ; stručna redakcija prijevoda Mirna Willer]. Objedinjeno izd. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014.

skoj kataložnoj praksi prestati slijediti odredbe specijaliziranih ISBD-a. Razlog zbog kojeg su se specijalizirani ISBD-ovi koji su međunarodne norme u našim knjižnicama koristili kao nacionalne zasigurno je pridonio njihovu redovitom prevođenju u Hrvatskoj, iako i tu, kao što ćemo kasnije vidjeti, postoje određene razlike među pojedinim specijaliziranim ISBD-ovima. No trebamo biti svjesni da ih je IFLA sve proglasila nevažećima još 2007., kad je objavljeno preliminarno izdanje objedinjenog ISBD-a koje zbog svoga preliminarnog karaktera i nije prevedeno na hrvatski jezik.⁷ O složenosti i nadasve zanimljivoj povijesti razvoja ISBD-a redovito se pisalo u hrvatskoj knjižničarskoj literaturi, a zadnji pregled koji obuhvaća i najnovija zbivanja vezana uz objedinjeno izdanje objavljen je 2013.⁸ Iz tog razloga u ovom se radu nećemo pobliže baviti redoslijedom i opisom događanja vezanih uz razvoj ISBD-a. No ipak ćemo naglasiti da sa stajališta hrvatske kataložne prakse sadašnje prijelazno razdoblje, koje će završiti objavljivanjem novog nacionalnog pravilnika za katalogizaciju, može pred katalogizatore praktičare postaviti određene dileme. U tom je smislu objavljivanje dokumenta *Usporedna analiza elemenata podataka i odredbi objedinjenog izdanja ISBD: Međunarodni standardni bibliografski opis s propisima Pravilnika i priručnika za izradbu abecednih kataloga, Dio 2: Kataložni opis Eve Verona*⁹ usuglašenog na sastancima Stručnog odbora za izradu nacionalnog pravilnika za katalogizaciju, a nastalog na temelju rada Radne grupe za kataložni opis Hrvatskoga knjižničarskog društva i Radne grupe za kataložni opis Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu obuhvaćenih Projektom „Izrada, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju“¹⁰, koji donosi upute za primjenu objedinjenog izdanja ISBD-a, nadasve korisno. Zbog toga je Stručni odbor za izradu nacionalnog pravilnika za

7 Superseded ISBDs. // IFLA [citirano: 2015-03-02]. Dostupno na: <http://www.ifla.org/en/isbd-rg/superseded-isbd-s>

8 Radovčić, Marija; Ana Barbarić. ISBD – od prošlosti k budućnosti. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 4(2013), 203-226. Dostupno i na: <http://hkdrustvo.hr/vbh/broj/111>

9 Usporedna analiza elemenata podataka i odredbi objedinjenog izdanja ISBD: Međunarodni standardni bibliografski opis s propisima Pravilnika i priručnika za izradbu abecednih kataloga, Dio 2: Kataložni opis Eve Verona. // Nacionalni pravilnik za katalogizaciju [citirano: 2015-06-16]. Dostupno na: <http://npk.nsk.hr/objavljena-verzija-1-0-dokumenta-usporedna-analiza-elemenata-podataka-i-odredbi-objedinjenog-izdanja-isbd/>

10 Dokumentacija. // Nacionalni pravilnik za katalogizaciju [citirano: 2015-06-16]. Dostupno na: <http://npk.nsk.hr/prezentacije-i-radionice/pravilnik/povijest-2/>

katalogizaciju dao preporuke da se u prijelaznom razdoblju spomenuti dokument, uz sam ISBD, koristi i u svrhu provođenja edukacije vezane uz uporabu objedinjenog izdanja ISBD-a.¹¹

Izvornici i hrvatski prijevodi ISBD-ova

IFLA-in program Univerzalne bibliografske kontrole temeljio se, među ostalim, na razvoju normi za ujednačavanje kataložnog, odnosno bibliografskog opisa. U puna četiri desetljeća od 1971. kada je objavljeno prvo preliminarno izdanje ISBD(M)-a, pa do 2011. kada je izašao objedinjeni ISBD, IFLA je u svrhu spomenutog ujednačavanja objavila 26 publikacija. Njihov prikaz donosimo u *tablici 1*. Spomenuto razdoblje načelno se može podijeliti na četiri dijela: početne godine kada su izlazila prva izdanja specijaliziranih ISBD-ova uz opći ISBD(G), razdoblje u kojem je izvršen projekt prve opće preradbe, godine u kojima se odvijao projekt druge opće preradbe te zadnje razdoblje u kojem se radilo na objedinjenom izdanju ISBD-a, prvo na preliminarnoj verziji, a potom i na važećem izdanju objavljenom u engleskom izvorniku 2011. Zanimljivo će biti pratiti što donosi budućnost za razvoj ISBD-a. Iscrpan opis pobrojanih razdoblja, uz razloge zbog kojih IFLA ne bi trebala odustati od budućeg razvoja ISBD-a, donosi pregledni rad *ISBD – od prošlosti k budućnosti*.¹²

11 Zapisnik 8. sastanka Stručnog odbora za izradu NPK, NSK, 24. ožujka 2015. // Nacionalni pravilnik za katalogizaciju [citirano: 2015-06-16]. Dostupno na: http://npk.nsk.hr/download/stru%C4%8Dni_odbora/zapisnici_sa_sastanaka/neusvojeni_zapisnici_sa_sastanaka_so/Sastanak8_SO_Zapisnik_09042015.pdf

12 Radovčić, Marija; Ana Barbarić. ISBD – od prošlosti k budućnosti. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 56, 4(2013), 203-226. Dostupno i na: <http://hkdrustvo.hr/vbh/broj/111>

Tablica 1 – Pregled izvornih izdanja ISBD-ova

ISBD(M)	1. izd. 1971., 1. standardno izd. 1974., prerađena izd. 1978., 1987. i 2002.
ISBD(G)	1. izd. 1977., prerađena izd. 1992. i 2004.
ISBD(S)	1. izd. 1974., 1. standardno izd. 1977., prerađeno izd. 1988. (prerađeno izd. iz 2002. objavljeno pod naslovom ISBD(CR))
ISBD(CR)	2002. (ranija izd. objavljena pod naslovom ISBD(S))
ISBD(NBM)	1. izd. 1977., prerađeno izd. 1987.
ISBD(CM)	1. izd. 1977., prerađeno izd. 1987.
ISBD(CF)	1. izd. 1990. (prerađeno izd. iz 1997. objavljeno pod naslovom ISBD(ER))
ISBD(ER)	1997.
ISBD(A)	1. izd. 1980., prerađeno izd. 1991.
ISBD(PM)	1. izd. 1980., prerađeno izd. 1991.
Smjernice za primjenu ISBD-a na opis sastavnica	1. izd. 1988., prerađeno izd. 2003.
ISBD. Objedinjeno izd.	Preliminarno izd. 2007., prerađeno objedinjeno izd. 2011.

Hrvatsko knjižničarsko društvo, kao domaći nakladnik IFLA-inih izdanja, prijevodima je, uglavnom, slijedilo objavljivanje engleskih izvornika. Pregled hrvatskih prijevoda donosimo u *tablici 2*. (Masnim su znakovima istaknute godine objavljivanja hrvatskih prijevoda pojedinih izdanja, dok su godine izdanja izvornika navedene u zagradi. U slučaju nepostojanja hrvatskog prijevoda, taj je podatak naveden u zagradi uz godinu objavljivanja izvornika.)

Tablica 2 – Pregled hrvatskih prijevoda ISBD-ova prema izdanjima i godinama objavljivanja prijevoda

ISBD(M)	1. izd. 1971. (nije prevedeno), 1974. (1. standardno izd. 1974.), 1980. (prerađeno izd. 1978.), prerađeno izd. 1987. (nije prevedeno) i 2006. (prerađeno izd. 2002.)
ISBD(G)	1979. (1. izd. 1977.), prerađena izd. 1992. i 2004. (nisu prevedena)
ISBD(S)	1. izd. 1974. (nije prevedeno), 1978. (1. standardno izd. 1977.), 1992. (prerađeno izd. 1988.)
ISBD(CR)	2005. (izd. 2002.)
ISBD(NBM)	1981. (1. izd. 1977.), 1993. (prerađeno izd. 1987.)
ISBD(CM)	1981. (1. izd. 1977.), prerađeno izd. 1987. (nije prevedeno)
ISBD(CF)	1. izd. 1990. (nije prevedeno)
ISBD(ER)	2001. (izd. 1997.)
ISBD(A)	1. izd. 1980. (nije prevedeno), 1995. (prerađeno izd. 1991.)
ISBD(PM)	1. izd. 1980. (nije prevedeno), 2006. (prerađeno izd. iz 1991.)
Smjernice za primjenu ISBD-a na opis sastavnica	1989. (1. izd. 1988.), prerađeno izd. 2003. (nije prevedeno)
ISBD. Objedinjeno izd.	Preliminarno izd. iz 2007. (nije prevedeno), 2014. (prerađeno objedinjeno izd. iz 2011.)

Uvidom u *tablicu 2* uočavamo da su od pet izdanja temeljnog specijaliziranog ISBD-a, ISBD(M)-a, tri prevedena na hrvatski jezik. Razumljivo je da prvo izdanje iz 1971. godine koje je imalo preliminarni karakter nije prevedeno na hrvatski. Ono je služilo međunarodnoj kataložnoj zajednici za upoznavanje s novom normom i prikupljanje komentara koji su poslužili za izradu prvog standardnog izdanja ISBD(M)-a iz 1974. Na jednakom razmišljanju temeljila se odluka donesena 2007. o neprevođenju preliminar-nog objedinjenog izdanja na hrvatski jezik. No vratimo se ISBD(M)-u. Gledajući preostala izdanja, odnosno njihove prijevode, donekle je razumljivo zašto prerađeno izdanje iz 1987. nije prevedeno. Vjerojatno se zaključilo da je Veronin *Pravilnik* koji u drugom dijelu donosi odredbe za kataložni opis tiskanih omeđenih publikacija, a koji se temelji na izdanju ISBD(M)-a koje je u izvorniku objavljeno 1978., u hrvatskom prijevodu 1980. i krajem osam-

desetih godina prošlog stoljeća bio dostatan za potrebe tadašnje katalogizacije. U tom je smislu zanimljiva odluka o prijevodu novog prerađenog izdanja ISBD(M)-a iz 2002. S obzirom na nacionalni kataložni pravilnik, može se dvojiti o njegovoj uporabi u praksi, no taj je prijevod bio izuzetno koristan kao referentna publikacija pri prevođenju objedinjenog izdanja ISBD-a.

Od tri izdanja ISBD(G)-a, samo je prvo iz 1977. prevedeno na hrvatski jezik. To je svakako opravdano zbog uloge te norme koja je služila kao polazište radnim skupinama koje su izrađivale pojedine specijalizirane ISBD-ove, odnosno prerađivale njihova izdanja, kako se pojedini ISBD-ovi ne bi međusobno, u temeljnim značajkama, razlikovali.

Nakon ISBD(M)-a, po uporabnoj vrijednosti u kataložnoj praksi s obzirom na sastav knjižničnih zbirki u zadnjih četiri desetljeća, tu je ISBD(S), odnosno njegovo prerađeno izdanje pod naslovom ISBD(CR). Od ukupno četiri izdanja, tri su prevedena na hrvatski, s izuzetkom prvog koje je, također, imalo preliminarni značaj. Zaključujemo kako je to bilo neophodno zbog činjenice da nacionalni kataložni pravilnik ne donosi odredbe za opis serijskih publikacija (i druge neomeđene građe), a nakon knjiga, riječ je o najbrojnijoj vrsti građe u našim knjižnicama.

Kao pozitivan primjer možemo istaknuti i činjenicu da su oba izdanja ISBD(NBM)-a prevedena na hrvatski. Kataložni stručnjaci, okupljeni u Hrvatskome knjižničarskom društvu, očito su željeli potaknuti knjižnice da obrade i u svoje kataloge uključe i jedinice neknjižne građe te tako korisnicima ukažu na sveukupnost zbirki i fondova naših knjižnica.

Za razliku od toga, nije dobro što je tek prvo izdanje ISBD(CM)-a prevedeno. Činjenica da prijevod prerađenog izdanja iz 1987. nije dostupan na hrvatskom jeziku uvjetovala je dodatni napor u prevođenju odredbi koje se odnose na opis kartografske građe u objedinjenom ISBD-u.

Što se tiče elektroničke građe, na hrvatski jezik je preveden ISBD(ER) objavljen u izvorniku 1997. Njegovo ranije izdanje pod naslovom ISBD(CF) iz 1990. nije prevedeno, što je i razumljivo s obzirom na činjenicu da se po njegovu objavljivanju odmah počelo raditi na novom izdanju.

Prerađena izdanja ISBD(A)-a i ISBD(PM)-a iz 1991. prevedena su na hrvatski, dok njihova prva izdanja iz 1980. nisu. Za razliku od ISBD(CM)-a, takva situacija, kada su novija izdanja bila dostupna na hrvatskom jeziku, olakšala je pripremu prijevoda objedinjenog izdanja ISBD-a.

Što se tiče *Smjernica za primjenu ISBD-a na opis sastavnica*, stvar je bitno drukčija nego s povučenim, odnosno nevažećim specijaliziranim ISBD-ovima. Naime objedinjeni ISBD ništa ne govori o opisu sastavnica, tako da je izdanje *Smjernica* iz 2003. još uvijek važeće. Nažalost, to izdanje, za razliku od prvog izdanja iz 1988., nije prevedeno na hrvatski jezik. Otvara se pitanje ima li smisla prevoditi publikaciju staru više od deset godina, odnosno hoće li neko buduće izdanje objedinjenog ISBD-a obuhvatiti i opis sastavnica.

Na kraju ovog odlomka, možemo zaključiti da je ogroman trud i rad hrvatskih kataložnih stručnjaka uložen u hrvatske prijevode ISBD-ova te ćemo idući odjeljak ovog rada posvetiti upravo njima.

Prevoditeljice i stručni redaktori prijevoda hrvatskih prijevoda ISBD-ova

Prikaz prevoditeljica i stručnih redaktora prijevoda donosimo u tablicama 3 i 4. Tablice treba koristiti zajedno s izrađenom bibliografijom koja prati rad jer su uz imena navedeni brojevi jedinica bibliografije na kojima je prevoditeljica, odnosno stručni redaktor prijevoda radio. Dakle podaci u tablicama navedeni su na temelju prateće bibliografije.

Tablica 3 – Prevoditeljice hrvatskih prijevoda ISBD-ova

Broj	Prevoditeljice
1.	Barbarić, Ana 12, 15
2.	Bonifačić, Vera 5
3.	Brezak-Lugarić, Đurđica 13
4.	Buzina, Tanja 11
5.	Čanković, Dušanka 6
6.	Hergešić, Branka 1
7.	Hodak, Vesna 14
8.	Holub, Karolina 14
9.	Horvat, Aleksandra 2, 7, 8
10.	Juričić, Vedrana 9
11.	Katić, Tinka 10
12.	Klarin, Sofija 11
13.	Teuber, Marina 3, 4

Kao što je vidljivo iz *tablice 3*, na prijevodima ISBD-ova (uključujući *Smjernice za primjenu ISBD-a na opis sastavnica*) radilo je ukupno 13 prevoditeljica. Napominjemo kako su neke od njih prevodeći isti ISBD radile u paru. Zanimljivo je primijetiti da su se samo kataložne stručnjakinje, dakle žene, bavile tom neobično važnom stručnom aktivnošću. Uvid u bibliografiju pruža više pojedinosti.

Tablica 4 u nastavku donosi pregled stručnih redaktora prijevoda. Ističemo kako smo pod kategorijom „stručni redaktor prijevoda“ naveli sve kataložne stručnjake koji su obavljali tu zadaću neovisno o oblikovanju popratnih riječi u tom podatku o odgovornosti na samoj publikaciji. Naime izraz „stručna redakcija prijevoda“ ustalio se u hrvatskim prijevodima ISBD-ova početkom osamdesetih godina prošlog stoljeća, dok u sedamdesetima nalazimo izraz „stručni savjetnik“.

Tablica 4 – Stručni redaktori hrvatskih prijevoda ISBD-ova

Broj	Stručni redaktor prijevoda
1.	Barbarić, Ana 13
2.	Blažević, Dorica 14
3.	Horvat, Aleksandra 6, 8, 9, 10, 11, 12
4.	Juričić, Vedrana 13
5.	Stipčević, Aleksandar 7
6.	Verona, Eva 1, 2, 3, 4, 5
7.	Willer, Mirna 15

Iz *tablice 4* vidimo kako je na prijevodima ISBD-ova (uključujući *Smjernice za primjenu ISBD-a na opis sastavnica*) radilo ukupno 7 stručnih redaktora prijevoda. Uz izuzetak Aleksandra Stipčevića koji je bio stručni redaktor prijevoda *Smjernica za primjenu ISBD-a na opis sastavnica*, ponovno je riječ o ženama. Uvid u bibliografiju pruža više pojedinosti. Važno je istaknuti kako je prijevode prvih pet ISBD-ova prevedenih na hrvatski jezik nadzirala Eva Verona, dok je na kasnijim izdanjima prerađenih ISBD-ova, objavljenim u sklopu projekta druge opće preradbe, tu ulogu, u najvećoj mjeri, preuzela Aleksandra Horvat. Takav način rada zasigurno je bitno pridonio ujednačenom i sustavnom razvoju hrvatskoga kataložnog nazivlja. Isto tako, značajna je činjenica da je stručna redaktorica hrvatskog prijevoda objedinjenog izdanja ISBD-a Mirna Willer koja od 2011. predsjedava IFLA-inom Skupinom

za pregled ISBD-a (*ISBD Review Group*), međunarodnim tijelom zaduženim za razvoj i promicanje uporabe ISBD-a. Na temelju navedenoga možemo zaključiti kako petnaest hrvatskih prijevoda ISBD-ova, u kontekstu izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva, ali i općenito, unutar sveukupne hrvatske knjižničarske literature, pruža primjer ustrajnog i sustavnog rada više generacija kataložnih stručnjaka u razdoblju od puna četiri desetljeća. Ta nam činjenica daje za pravo da i u narednim godinama, slijedeći IFLA-ine napore u razvoju ISBD-a, očekujemo i nove hrvatske prijevode najznačajnije međunarodne bibliografske norme.

Definicije stručnih izraza u hrvatskim prijevodima ISBD-ova

Uz tumačenja stručnih izraza koje možemo naći u dodacima IV i VI *Pravilnika i priručnika za izradbu abecednih kataloga*¹³, iz odjeljaka s definicijama hrvatskih prijevoda ISBD-ova možemo pratiti uspostavu i razvoj hrvatskoga kataložnog nazivlja. U tablici u nastavku iznijet ćemo broj definicija iz svake pojedine norme prevedene na hrvatski jezik.

Tablica 5 – Broj definicija u hrvatskim prijevodima ISBD-ova

Broj	Naslov ISBD-a	Godina izdavanja	Broj definicija
1.	ISBD(M)	1974.	23
2.	ISBD(S)	1978.	29
3.	ISBD(G)	1979	0
4.	ISBD(M)	1980.	29
5.	ISBD(NBM)	1981.	17
6.	ISBD(CM)	1981.	19
7.	Smjernice za primjenu ISBD-a na opis sastavnica	1989.	0
8.	ISBD(S)	1992.	65
9.	ISBD(NBM)	1993.	47

13 Verona, Eva. *Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga*. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1983-1986. Dodatak IV: Tumačenje stručnih izraza. // Dio 1: Odrednice i redalice. 2. izmijenjeno izd. 1986. Str. 377-390. Dodatak VI: Tumačenje stručnih izraza. // Dio 2: Kataložni opis. 1983. Str. 641-646.

Broj	Naslov ISBD-a	Godina izdavanja	Broj definicija
10.	ISBD(A)	1995.	53
11.	ISBD(ER)	2001.	67
12.	ISBD(CR)	2005.	79
13.	ISBD(PM)	2006.	48
14.	ISBD(M)	2006.	43
15.	ISBD. Objedinjeno izd.	2014.	203

U *tablici 5* iznesen je ukupan broj definicija u svakoj publikaciji, s tim da nisu brojane uputnice. Jasno je da su hrvatski prijevodi u smislu navođenja definicija slijedili IFLA-ine izvornike, no zbog posebnosti hrvatskog jezika u odnosu na engleski ponekad se izrazi, kao i broj uputnica, razlikuju u prijevodima i izvornicima. Razlike idu u oba smjera, neke izvorne uputnice nisu prevedene jer u hrvatskom jeziku postoji samo jedan odgovarajući izraz koji je iskorišten u samoj definiciji, a ponekad su dodane uputnice kojih u izvorniku nema. I površan pogled na *tablicu 5* ukazuje da se u novijim izdanjima ISBD-ova, dakle onima izrađenim u sklopu projekta druge opće preradbe, broj definicija značajno povećao u odnosu na ranija izdanja. To je bilo posebno značajno za razvoj hrvatskog kataložnog nazivlja jer su se tako ustanovili odgovarajući stručni izrazi, posebice oni koji se tiču svih preostalih vrsta građe (s izuzetkom tiskanih knjiga obuhvaćenih *Pravilnikom*). Objedinjeno izdanje ISBD-a objavljeno u hrvatskom prijevodu 2014. predstavlja dodatni iskorak jer donosi definicije temeljnih stručnih izraza neovisno o vrsti građe. Naravno, i u *Pojmovniku* objedinjenog izdanja ISBD-a, neki su stručni izrazi definirani u kontekstu određene vrste građe na koju se odnose.¹⁴ Razumljivo je da je tu broj definicija najveći jer se norma odnosi na sve vrste građe. Promjenama koje donosi objedinjeno izdanje pozabavit ćemo se u idućem odjeljku ovog rada.

14 Dodatak E: Pojmovnik. // ISBD : Međunarodni standardni bibliografski opis / preporučila Skupina za pregled ISBD-a ; odobrio Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju ; [s engleskog prevela i predgovor napisala Ana Barbarić ; stručna redakcija prijevoda Mirna Willer]. Objedinjeno izd. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014. Str. 299-323.

Novosti vezane uz kataložno nazivlje u objedinjenom izdanju ISBD-a

Prilikom prijevoda, kao i stručne redakture prijevoda, a potom i lekture, poštivalo se tradicijsko načelo te načela sustavnosti, ekonomičnosti, jednostavnosti i načelo primjerenosti korisnicima. U prijevodu se, za razliku od nekih ranijih prijevoda, poštivala činjenica da je riječ o međunarodnoj normi, a u određenoj mjeri u prijevodu se izvršila priprema i za iduće, najvjerojatnije, eferbeerirano izdanje ISBD-a.

U našoj se literaturi o ovom izdanju ISBD-a pisalo i kao o „ujednačenom“, pa i „konsolidiranom“, da bi u konačnici bio odabran izraz „objedinjeno“ koji izravno upućuje na spajanje sedam specijaliziranih ISBD-ova u jedinstven tekst. Budući da je još u preliminarnom izdanju objedinjenog ISBD-a objavljenog 2007., koji zbog svog preliminarnog značaja nije preveden na hrvatski jezik, izraz *publication* zamijenjen izrazom *resource*, po uzoru na rješenje iz ISBD(ER)-a te djelomice iz ISBD(CR)-a, prije samog početka rada na prijevodu trebalo je odlučiti koji će se hrvatski izraz koristiti. Na jednom od sastanaka Komisije za katalogizaciju Hrvatskoga knjižničarskog društva, održanom krajem 2011., dogovoreno je da se u hrvatskom prijevodu zadrži izraz „građa“, odnosno da se engleski izraz *resource*, kao i raniji izraz *material*, nastave prevoditi kao „građa“. Da je odluka bila ispravna, na neki način pokazuje i prijedlog Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti iz srpnja 2014. u kojem se i dalje koristi upravo izraz knjižnična građa. S druge strane, prevođenje izraza *resource* kao „građa“ uvjetuje da se na svim mjestima u prijevodu gdje je važno naglasiti jedninu koristi izraz „jedinica građe“, koji je, nažalost, u hrvatskom kataložnom nazivlju višeznačan te u ovom tekstu ne odgovara izrazu koji se u *Uvjetima za funkcionalnost bibliografskih zapisa* koristi za „jedinicu građe“ (*item*). Ta je razlika jasnije naglašena u engleskom izvorniku ISBD-a (što je vidljivo iz predgovora, posebice iz odjeljka Odnos ISBD-a i FRBR-a) nego u hrvatskom prijevodu. Ističemo da je tvorcima objedinjenog izdanja ISBD-a na više mjesta ipak promaknuo izraz „publikacija“ (primjerice u 2.1.1), što je onda i u hrvatskom prijevodu prevedeno po uzoru na izvornik.

Jedan od razloga zadržavanja izraza „građa“ svakako je bila ustaljena uporaba izraza „izvori podataka“ (*sources of information*) u našem kataložnom nazivlju, iz čega proizlazi da je riječ „izvor“ već iskorištena u drugom

značenju. Ako bi se u nekom budućem prijevodu umjesto „građe“ govorilo o „izvorima“, mjesta s predložaka s kojih se preuzimaju podaci morala bi se nekako drukčije nazvati. No u ovom se prijevodu poštivalo tradicijsko načelo. Ipak postoji važna novost vezana uz izvore podataka. Uz katalogizatorima dobro poznati izraz „propisani izvor podataka“ javlja se i izraz „izvor podataka s prednošću“ (*preferred source of information*). Izraz je uveden zbog nastojanja objedinjenog izdanja ISBD-a da, u što većoj mjeri, propiše jedinstvene odredbe za izradu opisa svih vrsta građe, a tek potom doda zasebne odredbe za pojedine vrste građe; njima se rješavaju specifičnosti koje proizlaze iz razlika u građi, a koje se ne mogu obuhvatiti nadređenim jedinstvenim pravilom. U tom smislu tekst pojedinih odredaba više ne sadržava primjerice izraz „naslovna stranica ili zamjena za nju“ (naravno, on se i dalje javlja kao propisani izvor podataka za tiskanu tekstnu građu), već se u odredbama o glavnom stvarnom naslovu govori, na nadređenoj razini, o izvoru podataka s prednošću koji se odnosi na sve vrste građe.

Naziv skupine 3, Podaci specifični za vrstu građe, ne slijedi doslovno engleski izvornik u kojem puni naslov glasi *Material or type of resource specific area*. O tome bi se moglo široko i argumentirano pisati, nalazeći razloge za i protiv, no kao objašnjenje za usuglašenu odluku stručne redaktorice prijevoda, lektorica i prevoditeljice, istaknut ću ponovno tradicijsko načelo, zatim već spomenute nevolje koje uzrokuje prevođenje izraza *resource* s „građa“, različitost sintakse engleskog i hrvatskog jezika te određenu konceptualnu zbrku koja nije do kraja razriješena i, posljedično, pročišćena u skupini 3 objedinjenog izdanja ISBD-a. Uzevši sve navedeno u obzir, držim da je rješenje iz hrvatskog prijevoda dobro odabrano, posebice sa stajališta praktičnosti.

Vezano uz nazivlje korišteno u skupini 4, ističemo kako je izraz *production*, kao i u ranijim izdanjima pojedinih specijaliziranih ISBD-ova, preveden kao „proizvodnja“, zbog čega nije mogao biti iskorišten za izraz *manufacture*, primjerice u nazivu elementa *Place of printing or manufacture*, koji je preveden kao Mjesto tiskanja ili izrade. U ranijim izdanjima u oba se slučaja koristio izraz „proizvodnja“, što sad više nije bilo moguće.

Naziv skupine 5 u hrvatskom je prijevodu ostao nepromijenjen, za razliku od engleskog izvornika, gdje je raniji naziv *Physical description area* promijenjen u *Material description area*. Na temelju te promjene, objašnjava se u uvodu izvornika, tiskana se građa sada opisuje u skladu sa svom drugom građom. U hrvatskom prijevodu skupina je i dalje naslovljena kao Materi-

jalni opis jer se *material* može prevesti i kao materijalan, a uvođenje nekog novog izraza poput „tvarnog opisa“ ili „stvarnog opisa“ moglo bi prouzročiti zbrku. To se pogotovo odnosi na mogući prijevod „opis građe“, koji bi bio najdosljedniji s obzirom na engleski izvornik. Kako je izraz *resource* preveden kao „građa“, naziv skupine 5 nije mijenjan jer bismo, u kontekstu hrvatskog nazivlja, mogli reći da se sve skupine ISBD-a bave opisom građe, a to ne može biti istaknuto u nazivu samo jedne skupine.

Naziv skupine 6 proširen je i ona se više ne odnosi samo na nakladničke cjeline već i na višedijelnu omeđenu građu. To je u hrvatskom prijevodu dovelo do promjene naziva prvog elementa te skupine, koji više nije „skupni stvarni naslov“, već „glavni stvarni naslov nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe“. Izraz „glavni stvarni naslov“ na tom mjestu, kao i na ostalim mjestima, treba razumjeti u skladu s definicijom iz Pojmovnika (kao, uostalom, i sve korištene pojmove). Moguće rješenje da se u skupini 6 prvi element nazove „skupni stvarni naslov nakladničke cjeline ili glavni stvarni naslov višedijelne omeđene građe“ zbog svoje bi duljine izrazito opterećivalo hrvatski tekst i činilo ga neprohodnim za čitatelje, a ne bi bilo ni precizno, pogotovo u svrhu normiranja naziva svakog elementa u kontekstu semantičkog *weba*.

I u nazivu skupine 8 došlo je do određenih promjena jer više ne govori samo o standardnim brojevima, već o različitim identifikatorima građe. Isto tako, dosadašnji izraz „uvjeti nabavljanja“ izmijenjen je u „uvjete dostupnosti“, što je i ispravan prijevod izraza *availability* te odgovara definiciji pojma iz Pojmovnika ISBD-a.

U objedinjenom izdanju ISBD-a definicije pojmova nisu navedene u uvodnom dijelu teksta, već u zasebnom dodatku koji sadržava Pojmovnik. Uz hrvatske izraze u zagradi je naveden izraz na engleskom jeziku, što dalje dublji uvid u prijevod te može olakšati čitanje nekih drugih tekstova o katalogizaciji na engleskom jeziku. Znatan trud uložen je u postizanje dosljednosti u nazivlju te u iskazivanje razlika među sličnim, ali ne i istim pojmovima, što je u određenoj mjeri vidljivo i u Pojmovniku. Ilustrirat ću to na dva primjera. U dosadašnjim prijevodima specijaliziranih ISBD-ova *collective title* i *common title* prevedeni su kao „zajednički stvarni naslov“, a u ovom je prijevodu uvedena razlika pa je *collective title* preveden kao „nadređeni stvarni naslov“. Izrazi „pretisak“ i „preslika“ zamijenjeni su izrazom „reprodukcija“, koji je neutralan u odnosu na vrstu građe.

Primjeri su navođeni u skladu s odredbama o jeziku i pismu opisa iz A.5, s izuzetkom nekoliko primjera na nelatiničnim pismima koji u izvorniku nisu prevedeni na engleski jezik (iako odredbe navedene u A.5 to propisuju), pa su u tom obliku preuzeti i u hrvatski prijevod. Pri uporabi kratica u primjerima u skupini 7 u velikoj se mjeri slijedio izvornik, što znači da svi izrazi nisu kraćeni u skladu s odredbama *Pravilnika i priručnika za izradbu abecednih kataloga*, a izrazi koji jesu kraćeni slijede odredbe *Pravilnika i/ili uvriježenu hrvatsku kataložnu praksu*. Izrazi koji se u našoj kataložnoj praksi, za razliku od angloameričke, ne krata, navedeni su u potpunom obliku. Tako su naprimjer navođeni puni izrazi „crno-bijelo“ ili „bez zvuka“, koji su u izvorniku kraćeni kao *b&w*, odnosno *si*. Izrazi koji se prema *Pravilniku* i kataložnoj praksi krata u skupini 5 kraćeni su i u preuzetim primjerima. Dakle primjeri su, kao što je i naglašeno u tekstu, ilustrativni, a konačnu odluku donose kataložne agencije.

Umjesto zaključka

Možemo zaključiti kako objavljivanje hrvatskih prijevoda ISBD-ova predstavlja i brojem i značajem najvažniji segment nakladništva Hrvatskoga knjižničarskog društva vezan uz prijevode IFLA-inih publikacija. Dodatnu težinu toj tvrdnji daju imena hrvatskih kataložnih stručnjaka koji su kao predvoditelji i stručni redaktori prijevoda, ali i kao lektori, radili na objavljenim publikacijama. Prijevod objedinjenog izdanja ISBD-a višestruko je značajan za hrvatsku kataložnu teoriju i praksu. Samo objedinjeno izdanje poslužiti će kao osnova za izradu dijela koji se bavi opisom građe u novom, nadolazećem, nacionalnom pravilniku za katalogizaciju. U tom je smislu važna provjera i revizija hrvatskog kataložnog nazivlja obavljena u sklopu prijevoda, njegove stručne redakture i lekture. Isto tako, odredbe samog ISBD-a trebale bi se u 2015. početi usvajati u hrvatskoj kataložnoj praksi kao određeno prijelazno rješenje do trenutka objave novog pravilnika. Pritom posebno ističemo problematiku uvođenja skupine 0 u naše kataložne i bibliografske opise.¹⁵ Ako

15 Barbarić, Ana. Skupina 0 ujednačenoga izdanja ISBD-a iz 2011. ili Kako smo od *opće oznake građe* došli do *oblika sadržaja i vrste medija*. // 14. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova / uredili Sanjica Faletar Tanacković i Damir Hasenay. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 20-35.

se tvrdnje iz rada objavljenog 2011. u zborniku radova *14. seminara Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture* mogu tumačiti kao stav kako je neophodno da hrvatske knjižnice trebaju objavljeni prijevod objedinjenog izdanja ISBD-a kako bi mogle započeti s tim poslom, sada možemo ustvrditi da je taj prijevod od prosinca 2014. dostupan našim kataložnim stručnjacima.

Literatura

Barbarić, Ana. Prijevodi IFLA-inih dokumenta u izdanju Hrvatskoga knjižničarskog društva : analiza, stanje, perspektiva. // *Libellarium* 7, 2(2014) , 197-230. Dostupno i na: <http://ozk.unizd.hr/libellarium/index.php/libellarium/article/view/209>

Barbarić, Ana. Skupina 0 ujednačenoga izdanja ISBD-a iz 2011. ili Kako smo od *opće oznake građe* došli do *oblika sadržaja i vrste medija*. // *14. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova / uredili Sanjica Faletar Tanacković i Damir Hasenay*. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 20-35.

Dodatak E: Pojmovnik. // *ISBD : Međunarodni standardni bibliografski opis / preporučila Skupina za pregled ISBD-a ; odobrio Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju ; [s engleskog prevela i predgovor napisala Ana Barbarić ; stručna redakcija prijevoda Mirna Willer]*. Objedinjeno izd. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014. Str. 299-323.

Dokumentacija. // Nacionalni pravilnik za katalogizaciju [citirano: 2015-06-16]. Dostupno na: <http://npk.nsk.hr/prezentacije-i-radionice/pravilnik/povijest-2/>

ISBD : Međunarodni standardni bibliografski opis / preporučila Skupina za pregled ISBD-a ; odobrio Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju ; [s engleskog prevela i predgovor napisala Ana Barbarić ; stručna redakcija prijevoda Mirna Willer]. Objedinjeno izd. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014.

Nacionalni pravilnik za katalogizaciju [citirano: 2015-06-16]. Dostupno na: <http://npk.nsk.hr/>

Radovčić, Marija; Ana Barbarić. ISBD – od prošlosti k budućnosti. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 4(2013), 203-226. Dostupno i na: <http://hkdrustvo.hr/vbh/broj/111>

Superseded ISBDs. // IFLA [citirano: 2015-03-02]. Dostupno na: <http://www.ifla.org/en/isbd-rg/superseded-isbd-s>

Usporedna analiza elemenata podataka i odredbi objedinjenog izdanja ISBD: Međunarodni standardni bibliografski opis s propisima Pravilnika i priručnika za izradbu abecednih kataloga, Dio 2: Kataložni opis Eve Verona. // Nacionalni pravilnik za katalogizaciju [citirano: 2015-06-16]. Dostupno na: <http://npk.nsk.hr/objavljenavverzija-1-0-dokumenta-usporedna-analiza-elemenata-podataka-i-odredbi-objedinjenog-izdanja-isbd/>

Verona, Eva. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1983-1986. Dodatak IV: Tumačenje stručnih izraza. // Dio 1: Odrednice i redalice. 2. izmijenjeno izd. 1986. Str. 377-390. Dodatak VI: Tumačenje stručnih izraza. // Dio 2: Kataložni opis. 1983. Str. 641-646.

Verona, Eva. Predgovor / Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Dio 2: Kataložni opis. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1983. Str. 7-12.

Zapisnik 8. sastanka Stručnog odbora za izradu NPK, NSK, 24. ožujka 2015. // Nacionalni pravilnik za katalogizaciju [citirano: 2016-06-16]. Dostupno na: http://npk.nsk.hr/download/stru%C4%8Dni_odbora/zapisnici_sa_sastanaka/neusvojeni_zapisnici_sa_sastanaka_so/Sastanak8_SO_Zapisnik_09042015.pdf

Prilog

Bibliografija hrvatskih prijevoda ISBD-ova u izdanju Hrvatskoga knjižničarskog društva

Priložena bibliografija sadrži jedinice poredane kronološkim redoslijedom. Jedinice su izrađene u skladu s odredbama izrade potpunog bibliografskog opisa. Iz tog su razloga u skupini 1 navedeni i stručni redaktori prijevoda koji su na ISBD-ovima objavljenim sedamdesetih godina prošlog stoljeća imenovani kao stručni savjetnici. Opširnijem opisu teži se i u skupini 7, gdje se uz izvorni stvarni naslov navodi i izvorni podnaslov te, u slučajevima kad postoji, i izvorni podatak o izdanju. U svim jedinicama u skupini 7 navedena je godina izdavanja izvornika. S druge strane, izostavljena je napomena u kojoj se prenosi da se na vrhu naslovne stranice nalazi razriješeni oblik IFLA-ina naziva na engleskom i hrvatskom jeziku (*International Federation of Library Associations and Institutions* = Međunarodni savez knjižničarskih društava i ustanova).¹⁶ Zaključeno je da bi jednaka napomena u svim opisima nepotrebno opteretila bibliografske jedinice. Napomena o broju tiskanih primjeraka izrađena je u svim slučajevima kad je naklada zabilježena na knjizi.

1. ISBD(M) : Međunarodni standardni bibliografski opis za monografske publikacije / [prevela, primjere odabrala i opisala Branka Hergešić ; stručni savjetnik Eva Verona]. – 1. standardno izd. – Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1974. – 61 str. ; 25 cm. – (Izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 9)

Prijevod djela: ISBD(M) : International standard bibliographic description for monographic publications, 1974.

16 Napomena koja nije izrađena mogla je pokazati kao se mijenjao sam IFLA-in naziv, odnosno njegov hrvatski prijevod. U jedinici pod brojem 1 na publikaciji je naveden prvobitni naziv *International Federation of Library Associations*, dok se od publikacije opisane u jedinici pod brojem 2 naziv proširuje u *International Federation of Library Associations and Institutions*. Izraz „federation“ prevodi se od jedinice pod brojem 11, ISBD(ER) kao „savez“, a ne „federacija“ kao ranije.

2. ISBD(S) : Međunarodni standardni bibliografski opis periodičkih publikacija i nizova publikacija = (International standard bibliographic description for serials) / pripremila Zajednička radna grupa za izradbu Međunarodnog standardnog bibliografskog opisa periodičkih publikacija i nizova publikacija što su je osnovale Komisija za katalogizaciju i Komisija za periodičke publikacije i nizove publikacija Međunarodne federacije bibliotekarskih društava i ustanova ; [prevela, hrvatske primjere odabrala i izradila Aleksandra Horvat ; stručni savjetnik Eva Verona]. – 1. standardno izd. – Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1978. – 73 str. ; 30 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 1)

Prijevod djela: ISBD(S) : International standard bibliographic description for serials, 1977.

3. ISBD(G) : Opći međunarodni standardni bibliografski opis = (General international standard bibliographic description) : tekst s napomenama / pripremila Radna grupa za izradbu Općega međunarodnog standardnog bibliografskog opisa što ju je osnovala Komisija za katalogizaciju Međunarodne federacije bibliotekarskih društava i ustanova ; [prevela Marina Teuber ; stručni savjetnik Eva Verona]. – Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1979. – 34 str. ; 30 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 2)

Prijevod djela: ISBD(G) : General international standard bibliographic description, 1977.

4. ISBD(M) : Međunarodni standardni bibliografski opis omeđenih publikacija = (International standard bibliographic description for monographic publications) / [prevela Marina Teuber ; stručna redakcija, izbor i izradba hrvatskih prijevoda Eva Verona]. – 2. izd. hrvatskog prijevoda (prema prerađenom 1. standardnom izd. izvornika). – Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1980. – 70 str. ; 30 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 3)

Prijevod djela: ISBD(M) : International standard bibliographic description for monographic publications, 1978.

5. ISBD(NBM) : Međunarodni standardni bibliografski opis neknjižne građe = (International standard bibliographic description for non-book materials) / preporučila Radna grupa za izradbu Međunarodnoga standardnog bibliografskog opisa neknjižne građe što ju je osnovala Komisija za katalogizaciju Međunarodne federacija bibliotekarskih društava i ustanova ; [prevela, hrvatske primjere odabrala i izradila Vera Bonifačić ; stručna redakcija prijevoda Eva Verona]. – Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1981. – 78 str. ; 30 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 4)

Prijevod djela: ISBD(NBM) : International standard bibliographic description for non-book materials, 1977. – Nakl. 500 primj.

6. ISBD(CM) : Međunarodni standardni bibliografski opis kartografske građe = (International standard bibliographic description for cartographic materials) / preporuke Zajedničke radne grupe za izradbu Međunarodnoga standardnog bibliografskog opisa kartografske građe što su je osnovale Komisija za katalogizaciju i Podsekcija za zemljopis i zbirke zemljopisnih karata Međunarodne federacije bibliotekarskih društava i ustanova ; [prevela, hrvatske primjere odabrala i izradila Dušanka Čanković ; stručni savjetnik Aleksandra Horvat]. – Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1982. – 71 str. ; 30 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 5)

Prijevod djela: ISBD(CM) : International standard bibliographic description for cartographic materials, 1977. – Nakl. 500 primj.

7. Smjernice za primjenu ISBD-a na opis sastavnica / odobrili stalni odbori Sekcije za katalogizaciju i Sekcije za serijske publikacije Međunarodne federacije bibliotekarskih društava i ustanova ; [prevela, hrvatske primjere odabrala i izradila Aleksandra Horvat ; stručna redakcija Aleksandar Stipčević]. – Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo : Zavod za lingvistik i Filozofskog fakulteta Sveučilišta, 1989. – X, 25 str. ; 29 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 7)

Prijevod djela: Guidelines for the application of the ISBDs to the description of component parts, 1988. – Nakl. 500 primj.

ISBN 86-80745-02-2

8. ISBD(S) : Međunarodni standardni bibliografski opis serijskih publikacija / preporučila Komisija za pregled ISBDa ; odobrili stalni odbori Sekcije za katalogizaciju i Sekcije za serijske publikacije Međunarodne federacije bibliotekarskih društava i ustanova ; [s engleskog prevela, hrvatske primjere odabrala i izradila Aleksandra Horvat]. – Prerađeno izd. – Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo : Zavod za informacijske studije Filozofskoga fakulteta, 1992. – VIII, 98 str. ; 30 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 9)

Prijevod djela: ISBD(S) : International standard bibliographic description for serials, 1988. – Nakl. 500 primj.

ISBN 86-80745-05-7

9. ISBD(NBM) : Međunarodni standardni bibliografski opis neknjižne građe / preporučila Komisija za pregled ISBDa ; odobrio Stalni odbor Sekcije za katalogizaciju Međunarodne federacije bibliotekarskih društava i ustanova ; [s engleskog prevela, hrvatske primjere odabrala i izradila Vedrana Juričić ; stručna redakcija prijevoda Aleksandra Horvat]. – Prerađeno izd. – Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1993. – 93 str. ; 30 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva ; knj. 10)

Prijevod djela: ISBD(NBM) : International standard bibliographic description for non-book materials, revised ed., 1987. – Nakl. 600 primj.

ISBN 953-6001-01-2

10. ISBD(A) : Međunarodni standardni bibliografski opis starih omeđenih publikacija (antikvarnih) / preporučila Projektna grupa za Međunarodni standardni bibliografski opis starih omeđenih publikacija (antikvarnih) ; odobrili stalni odbori Sekcije za katalogizaciju i Sekcije za rijetke knjige i rukopise Međunarodne federacije bibliotekarskih društava i ustanova ; [s engleskog prevela, hrvatske primjere odabrala i izradila Tinka Katić ; stručna redakcija prijevoda Aleksandra Horvat]. – 1. hrvatsko izd. (prema 2. prerađenom izd. izvornika). – Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo : Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1995. – XII, 110 str. ; 25 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga bibliotekarskog društva. Novi niz ; knj. 1)

Prijevod djela: ISBD(A) : International standard bibliographic description for older monographic publications (antiquarian), 2nd revised ed., 1991. – Nakl. 500 primj.

ISBN 953-6001-02-0 (Hrvatsko bibliotekarsko društvo). – ISBN 953-6000-61-X (Nacionalna i sveučilišna biblioteka)

11. ISBD(ER) : Međunarodni standardni bibliografski opis elektroničke građe : prerađeno izdanje ISBD(CF)-a, Međunarodnoga standardnoga bibliografskog opisa računalnih datoteka / preporučila Radna grupa za pregled ISBD(CF)-a ; [s engleskoga prevele, hrvatske primjere odabrale i izradile Tanja Buzina i Sofija Klarin ; stručna redakcija prijevoda Aleksandra Horvat]. – Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2001. – 138 str. ; 24 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva. Novi niz ; knj. 3)

Prijevod djela: ISBD(ER) : International standard bibliographic description for electronic resources, 1997. – Nakl. 700 primj.

ISBN 953-6001-11-X

12. ISBD(CR) : Međunarodni standardni bibliografski opis serijskih publikacija i druge neomeđene građe : prerađeno izdanje ISBD(S)-a, Međunarodnoga standardnoga bibliografskog opisa serijskih publikacija / preporučila Radna grupa za ISBD(S), odobrili stalni odbori IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju i Sekcije za serijske publikacije ; [s engleskoga prevela Ana Barbarić ; hrvatske primjere odabrale i izradile Jasenka Zajec i Ana Barbarić ; stručna redakcija prijevoda Aleksandra Horvat]. – Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2005. – 137 str. ; 24 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva, ISSN 1334-7667. Novi niz ; knj. 11)

Prijevod djela: ISBD(CR) : International standard bibliographic description for serials and other continuing resources, 2002. – Nakl. 500 primj.

ISBN 953-6001-28-4

13. ISBD(PM) : Međunarodni standardni bibliografski opis tiskanih muzikalija / preporučila Projektna grupa za ISBD(PM) Međunarodne udruge glazbenih knjižnica, arhiva i dokumentacijskih centara (IAML) ; odobri-

li stalni odbori IFLA-ine sekcija za katalogizaciju i informacijsku tehnologiju ; [s engleskog prevela, hrvatske primjere odabrala i izradila Đurđica Brezak-Lugarić ; stručna redakcija prijevoda Vedrana Juričić, Ana Barbarić]. – 1. hrvatsko izd. (prema 2. prerađenom izd. izvornika). – Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006. – 79 str. ; 24 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva, ISSN 1334-7667. Novi niz ; knj. 14)

Prijevod djela: ISBD(PM) : International standard bibliographic description for printed music, 2nd revised ed., 1991. – Nakl. 500 primj.
ISBN 953-6001-34-9

14. ISBD(M) : Međunarodni standardni bibliografski opis omeđenih publikacija / preporučila grupa za pregled ISBD-a ; odobrio Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju ; [s engleskog prevele, hrvatske primjere odabrale i izradile Vesna Hodak i Karolina Holub ; stručna redakcija prijevoda Dorica Blažević]. – Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006. – 84 str. ; 24 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva, ISSN 1334-7667. Novi niz ; knj. 15)

Prijevod djela: ISBD(M) : International standard bibliographic description for monographic publications, 2002 revision. – Nakl. 300 primj.
ISBN 953-6001-36-5

15. ISBD : Međunarodni standardni bibliografski opis / preporučila Skupina za pregled ISBD-a ; odobrio Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju ; [s engleskog prevela i predgovor napisala Ana Barbarić ; stručna redakcija prijevoda Mirna Willer]. – Objedinjeno izd. – Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014. – XXI, 329 str. ; 24 cm. – (Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva, ISSN 1334-7667. Novi niz ; knj. 31)

Prijevod djela: ISBD : International standard bibliographic description, consolidated ed., 2011. – Nakl. 300 primj.
ISBN 978-953-6001-95-8